

**Bloomberg
Businessweek**

Türkiye

Kafayı Kes ve Rahatla

FIYATI 5 TL (KKTC 6,5 TL)
ISSN 1306-2387 38
9 771306 233008

*Moskova merkezli KrioRus'un
kriyoniks tutkunları şimdilik sadece
kafaları donduruyor, ölümsüzlük
olayını ise daha sonra çözecekler s34*

Josh Debn

Adalete Giden

Kısa Yol

► Ticari anlaşmazlıklarda mahkemeden önce arabulucu zorunluluğu geliyor

► “Biz soruna değil çözüme odaklanıyoruz”

Fetullahçı Terör Örgütü'nün hukuk içindeki yapılanması ve bu yapılanma ile olan mücadeleyle birlikte Türkiye'de hukuki süreçlerin işlemesi her zamankinden daha sıkıntılı bir hal almış durumda. Zaten yığılmış olan dosyalar giderek daha da kabarırken, adaletin tecelli etmesi zorlaşıyor. Bugün için 5 milyon derdest dava bulunuyor. Hakim başına günde düşen dosya sayısı yaklaşık ise 50. Bu rakamın AB ülkeleri ortalaması üç. Elbette böylesine bir yükün altından adalet çıkmasını beklemek çok mümkün değil. Bu nedenle de mahkeme dışı kanalların Türkiye'de işlerlik kazanarak, hem mahkemelerin yükünün azaltılması hem de itilafli tarafların kısa sürede sonuca ulaşması hedefleniyor. Mahkeme dışı kanalların başındaysa arabuluculuk sistemi geliyor. Arabuluculuk

sistemi, 1 Ocak 2016 itibarıyla zorunlu hale geliyor. Yani ticari anlaşmazlıklarda taraflar, mahkemeye gitmeden önce arabuluculukla sorunu çözüme yoluna gitmek durumunda.

Türkiye'de 2013 yılı itibarıyla yasalara başlanmış ve uygulanmaya 2015'ten itibaren başlanmış olan arabuluculuk sistemi tarafların mahkemeye gitmeden, hukuk deneyimi olan bir arabulucu eşliğinde orta yolu bulması anlamına geliyor. Arabuluculuk Türkiye'de üç ayaklı olarak devam ediyor. Barolar ve meslek kuruluşları, ticaret odaları ve özel uyuşmazlık merkezleri bugün için arabuluculuk yapıyor. Türkiye'deki ilk uyuşmazlık merkezi olan Euroasia Uyuşmazlık Çözüm Merkezi kurucularından Mehmet Akuğur, “Ticaret odaları arabuluculuk merkezleri

kurdu ve buraların işlevselliği artacak. Adalet Bakanlığı tarafından mahkemeler için arabuluculuk büroları kuruldu. Özel tarafta bir boşluk vardı biz de bu boşluğu dolduruyoruz” diyor.

Kuşkusuz ticari anlaşmazlıklarda mahkemeye gitmeden önce arabuluculuk merkezlerine gitme zorunluluğu mahkemelerin üzerindeki yükü büyük ölçüde azaltacak. Ancak sistemin faydası yalnızca mahkemelere değil. Bugün mahkemede ihtilafların sonuçlanması için tarafların 200 ila 450 gün arasında beklemesi gerekiyor. Davanın Yargıtay'a gitmesi durumundaysa bu süre çok daha uzuyor. Arabuluculuk sisteminde ise anlaşmazlıklar bir ya da birkaç gün içinde sonuçlanıyor. Ticari hayatın bu kadar hızlı ilerlediği bir dönemde sorunların da uzamadan

◀ çözümlenmesi tarafların yararına olacak. Üstelik arabuluculuk merkezlerinde alınan kararlar mahkemenin verdiği karar arasında hukuki ve yaptırım açısından bir fark bulunmuyor. Anlaşmaya varıldıktan sonraki süreç, mahkeme kararı hükmünde. Euroasia Uyuşmazlık Çözüm Merkezi kurucularından Yakup Erikel, "Tarafların toplantılara gelmesi, toplantı masasında kalması ve anlaşmayı imzalaması tamamen iradi. Ancak imzayı attıktan sonra cayma hakkı yok" diyor.

Zaten arabuluculuk sisteminde bir haklı veya haksız seçilmediği için taraflar çoğunlukla karşılıklı olarak masadan memnun kalkıyor. Bu yönüyle arabuluculuk tarafların ticari itibarını da korumuş oluyor. Yakup Erikel, "Ticari bir anlaşmazlığa düştüğümüzde, haklı çıkmak için mahkemelerde karşı tarafı suçlamamız gerekiyor. Karşı taraf da bu suçlamalar karşın kendini savunmak için size suçluyor. Üstelik bunlar alenen yapılıyor. Böyle olunca ticari ilişkiler de bozuluyor, taraflar birbiri ile iş yapamaz hale geliyor" diyor ve devam ediyor: "Arabuluculukta ise taraflar ortayı bulmaya ve anlaşmaya çalışıyor. İlişkiler devam ediyor. Çünkü biz soruna değil çözüme odaklanıyoruz."

Tüm bu süreçlerin kapalı kapılar ardında yapılması ise bireylerin veya tüzel kişilerin arabuluculuk sistemine olan ilgisini artırabilir. Zira özellikle ticari ve aile uyuşmazlıklarında duruşmalarda kişi ve kurumların tüm bilgileri ortalağa saçılabilir. Arabuluculuk sisteminde ise taraflar kapalı kapılar ardında aralarındaki sorunu konuşarak çözümlenebiliyor. Uyuşmazlık merkezleri tüm bu görüşmeler için özel fiziki ortamlar hazırlıyor. Tarafların birbirleriyle görüşecekleri odanın mimarisinden rengine, ışığından havalandırmasına kadar her ayrıntıya dikkat ediliyor. Taraflara görüşmek için rahat ve dingin bir ortam yaratılıyor. Görüşme masaları yuvarlak tutularak itilafli kişilerde hasımlık duygusu azaltılmaya çalışılıyor. Ayrıca her iki taraf için de birbiri ile aynı olan özel görüşme odası bulunuyor.

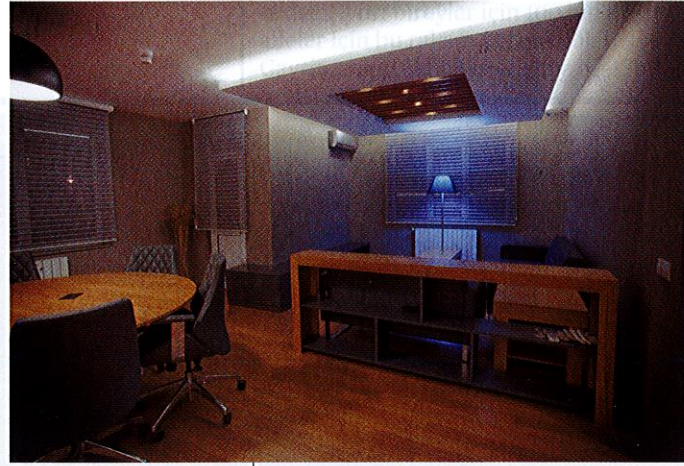
Peki bugüne kadar süreç nasıl işledi? Yaygın olan şekliyle taraflardan biri konunun konuşarak çözülebileceğine inanarak arabulucuya geliyor. Her iki tarafın birlikte arabulucuya gelmesi çok yaygın değil. Bu nedenle öncelikle diğer tarafı masaya oturmaya ikna etmek gerekiyor. Arabulucu, mahkemeye

gitmeye hazırlanan kişiyi ikna edince görüşmeler başlıyor. Taraflardan özellikle esnek bir zaman dilimi ayrılarak (5-6 saat gibi) görüşmeye gelmeleri isteniyor ki tekrar bir araya gelme zorunluluğu doğmasın ve sonuca ulaşmak üzere taraflardan biri

gitme ihtiyacı duymasın. Bu süre içerisinde avukatlar değil taraflar ön planda oluyor. Avukatlar da görüşmelere katılabiliyor ancak özel yetkilendirilmiş avukatlar olması gerekiyor. Mehmet Akuğur, "Uyuşmazlığın konusu milyon dolarlık ama bazen bir öbür bile sorunu çözülebiliyor bunu bire bir gördüm ve ortaklık devam etti" diyor.

Aslına bakılırsa hukuki bilgilendirme, burada son derece önemli bir rol oynuyor. Çünkü mahkemeye giden pek çok dava, taraflar hakkının farkında olmadığı, daha fazlasını kendinden hak gördüğü için açılıyor. Arabuluculuk noktasında taraflar hukuki haklarının çerçevesini daha net gördükleri ve olası mahkeme sonuçlarının ne olabileceğinin farkına vardıkları için orta yolda buluşma kararı verebiliyor.

Modern ülkelerde ihtilafın yüzde 97'si tahkim ve arabuluculuk gibi mahkeme dışı yollarla çözülüyor. Türkiye'de 2015 yılı itibarıyla arabuluculuk uygulaması başladı. Bir yıl içinde ise büyük kısmı iş hukuku alanında olmak üzere 5 bin uyuşmazlık çözüldü. Bu süreçte arabuluculuğa gelen ihtilafın yüzde 98'i çözülmüş oldu. 1 Ocak'ta arabuluculuğun zorunlu hale gelmesiyle çözümlenen ihtilaf sayısında artış olması kaçınılmaz. Peki arabuluculuk sistemi bu yüke hazır mı? Zira yeni yılla birlikte iş ve aile hukukunu ilgilendiren ihtilafalarda arabulucuya girme zorunluluğu getiriliyor. Taraflar illaki mahkemeye gitmek istiyorsa öncelikle bir arabulucu kurumda sorunu masaya yatırdıklarına dair belge almaları gerekecek. Yani önümüzdeki dönemde arabulucuların başı hayli kalabalık olacak. Bugün için 11 bine yakın arabulucu hizmet veriyor. "Ancak bu sayının artması gerekecek" diyor Mehmet Akuğur. Üstelik arabuluculuk

sistemi sadece açılmak üzere olan davaları ilgilendirmiyor. Devam etmekte olan ya da Yargıtay'daki dava tarafları da arabuluculuk yöntemine başvurabiliyor. Bugün sadece iş uyuşmazlıklarında 400 bin dosya var. Bu dosyalardan önemli bir kısmının da süreçlerin uzunluğu göz önüne alınarak arabulucuya gitmesi beklenebilir.

Yurt dışı da arabulucuların iş planları içinde yer alıyor. Mehmet Akuğur, "Bundan sonraki süreçte Avrupa, Ortadoğu ve Türkiye Cumhuriyetlerinde ofisler açmak, Türk yatırımcıları yurt dışında faaliyet gösterirken bu hizmetten faydalanmasını sağlamak istiyoruz" diyor. Peki avukatlar bu kadar çok konuyla ilgili olarak nasıl arabuluculuk yapabilecek? Zira anlaşmazlık, enerji, inşaat, aile, teknoloji vs alanlarından biri üzerine olabilir ve arabulucunun konunun ayrıntılarına inmesi gerekebilir. İşte bu durumlarda arabulucular konunun uzmanı kişilerden, tarafların da onayıyla destek alabiliyor.

Önümüzdeki dönemde hiç kuşkusuz Türk hukuk sistemi için önemli değişimler söz konusu olacak. Tahkim ve arabuluculuk sistemleri ile mahkemelerin yükü azalırken, itilafli taraflar daha kısa sürede sorunlarını çözerek yoluna devam edebilecek. Yöntem pek çok sorunu halletmenin yanı sıra ortaklıkların kurtarılmasını ve ticari itibarın korunmasını da sağlayacak gibi gözüküyor. —Sinan Koparan

Sözün Özü: 1 Ocak itibarıyla ticari anlaşmazlıkların çözümü için mahkemeden önce arabuluculara gitme zorunluluğu geliyor. Uygulama mahkemelerin yükünü azaltırken anlaşmazlıkların çözüm hızını da artırabilir.

B Editör: Ruhi Sanyer